

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките”

Област на висше образование - 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление - 3.7. «Администрация и управление»

Докторска програма «Организация и управление извън сферата на материалното производство» към Катедра «АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ» при Факултет «МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ» на ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ «ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР»

Автор: **Владимир Станиславович Котковски**

Тема на дисертационния труд:

„Управление на банките чрез кредитно-инвестиционни иновации”

Рецензент: проф. д-р Серафим Любомиров Петров - Международно Висше Бизнес Училище – Ботевград, определен за член на научното жури със Заповед на Ректора на ВСУ «ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР» № 386 от 13.04.2017 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Разглежданият проблем е от особена важност, тъй като през последните години настъпват значителни промени в развитието на финансовата система на Украйна и преди всичко свързани главно с прехода на Украйна към пазарна икономика, последван от системното преустройство на украинското общество и от подготовката за интеграция с Европейския съюз.

От Увода на дисертацията се вижда, че изследвания проблем е значим и актуален, както в методологически и методически, така и в практико-приложен аспект. Провеждането на цялостно комплексно изследване на факторите и явленията, детерминиращи развитието на банковата система на Украйна дава възможност да се оценят предимствата на пазарната икономика под формата на устройства,

достъпни продукти и услуги с авангардно значение, наличието на свободна преса, частен бизнес, конкуренция. Това разбира се води както до очевидни предимства в състоянието и развитието на страната, така и до съществени проблеми. Авторът обективно посочва като такива - инфлация и хиперинфлация в страната, спадът на производството, наличие на политически и финансови кризи, безработица, като причините за това са - в липсата на опит в областта на пазарната икономика; в липсата на достатъчен опит в използването на съвременни нововъведения във финансовата област; в областта на управлението на инвестициите; в използването на непазарни методи за конкуренция; в усложняване развитието и прилагането на кредитно-инвестиционните иновации в условията на реформиране на украинската банкова система при наличие на продължителна рецесия на националната икономика и глобализационни предизвикателства за страната и т.н.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Познавайки състоянието на проблема, доцент Котковский се е постарал да намери отговор на една голяма част от актуалните и с висока стойност на научна и практическа значимост въпроси по начин, недопускащ инвариантно тълкуване на проблемите - ясно, конкретно и точно. Авторът на дисертационния труд има научната степен „доктор по икономика” (кандидат на икономическите науки) и научно звание „доцент”, и работи като доцент в катедрата по „Финанси, банково дело и застраховане” в Икономическия институт „Вадим Гетман”, град Кривой Рог, Киевски национален икономически университет, Украйна.

Дисертационният труд се състои от 425 страници. За постигане на посочената цел и поставените научноизследователски задачи в научната си разработка, доцент Котковский е възприел подходяща структура на дисертационния труд - увод, пет глави, заключение, списък с използвана литература, включващ 325 заглавия на книги и статии, нормативна база и електронни ресурси, от които: на украински – 214 заглавия, на руски - 79 заглавия и на английски - 32. Текстът е илюстриран с 59 таблици и 59 графики. Включени са и 9 приложения от 25 страници.

С творческото проучване и научното осмисляне на 325 литературни и електронни, нормативни и справочни източници, с чиято научна и научноприложна стойност и авторитет на авторите е

постигната висока достоверност, всеобхватност и прецизиране на направените изследвания чрез един коректен научен анализ.

Към използваните в хода на изследването източници, третиращи в различна степен и обем, отделни фрагменти и детайли от изследваната проблематика, авторът е подходил максимално добронамерено и обективно, като е подчертал неоспоримите им научни достойнства и практическо приложение.

Използваните основно две групи научни методи - теоретични и емпирични, както и редица други общо научни методи на научното познание, позволяват в стройна и логическа последователност да се разработят поставените задачи и да бъдат постигнати конкретни научни и приложни резултати.

Основните резултати от научното изследване са апробирани и защитени от автора чрез участие в дискусии и публикации в международни и национални научни конференции и списания в 70 публикации, от които: 4 монографии (от които 1 самостоятелна и 3 – в съавторство) и в 35 статии в научни специализирани издания, 4 – в професионални чуждестранни издания и 27 доклади в научно-практически национални (украински) и международни конференции.

Проведените изследвания от докторанта показват, че е налице положителен ръст при интернет банкирането с въвеждане на нови иновационни технологии, както за банковата сфера така и одобрението и приемането им от клиентите на банките.

Авторът посочва, че е необходимо още известно време на националната финансова система на Украйна, за да се преодолее - ниското равнище на капитализация на украинските банки; да се повиши и усъвършенства равнището на информационните технологии за проектно финансиране и свързаната с този процес компютеризация; усъвършенстване на законодателството; развитие на маркетинговите технологии прилагани от украинските банки чрез повишаване на техния иновационен потенциал; управление на риска при иновациите като част от управлението на риска в банковите финансови институции; разработване и внедряване на методики за прогнозиране на рискови ситуации в иновационния процес, както и мерки за противодействие на иновационния риск; разработване на процедури за управление на рисковете при иновациите в конкретни ситуации.

В изложението на трета глава е представена система от институционални фактори (стр.169–170), които стимулират иновациите в банките. На водещо място авторът поставя високата степен на риск като доминантен фактор за пазарната икономика. Една от причините е масовото използване на хибридни финансови инструменти –

постановка, която само е посочена без да е извършен анализ на силните и слаби страни, предимствата и заплахите от тяхното приложение.

Спирайки се на системата от девет рискови категории предложени от Националната банка на Украйна, докторантът отбелязва съществен пропуск в тази система. В класификацията липсва „рискът при партньорството” като следствие от договорните отношения между банките и техните клиенти. В тази връзка е представено и авторовото виждане за „партньорския риск” и се обосновава необходимостта от разширяване на класификацията на рисковите категории на Националната банка, което го посочвам като принос на автора.

В едно следващо направление от изследването (глава 4), доцент Котковский разглеждайки въпроса за разработването и внедряване на кредитно-инвестиционните иновации на банките в Украйна в условията на съвременните реалности, представя разработения от него **„Модел за функциониране на системата за инвестиционно осигуряване на банковите иновации”** (приложение Ж, стр.416). Тук е представена статистическа и фактологична информация в 19 таблици и 30 графики като в рамките на анализа се характеризира съвременното състояние на иновационните възможности на банковото кредитиране, оценяват се инвестициите на украинските банки в иновационни продукти и инструменти, както и положителното влияние на банките с чуждестранен капитал в иновационната дейност. Този анализ е в основата на посочения по-горе модел.

В заключителната фаза на представения докторат, авторът представя резултати от маркетингово социологическо проучване проведено с цел да се разработят ефективни средства за въздействие на пазара на продукти и услуги на банките на основата на обективен анализ на пазарната ситуация.

Прецизно и адекватно са обработени и обобщени многообразните и често пъти противоречиви елементи на научното изграждане, като ги представя в съответствие с общоприетата хронология при научните разработки, с което е постигната максимална адекватност между заложените изследователски цели, задачите за тяхното постигане и инструментариума, използван за тяхното изпълнение.

Избраната методика на изследване при разработването на дисертационния труд е реализирана в системно-структурен и системно-функционален аспект, при което заложената изследователска работна хипотеза на изследването в дисертационния труд с използването на методите на теоретичните и емпиричните

изследвания е получен обоснован отговор чрез поставената цел и задачи.

Предложеният дисертационен труд напълно съответства като научна разработка по обем и качество на законовите изисквания. В процеса на изследванията, авторът се основава на данни от националната статистика на Украйна, данни от Евростат за сравнения на Украйна със страните от Европейския Съюз, анализ на документи, и други видове информация и анализ на резултатите получени от тях.

При събирането и обработването на информацията и за пълното описание и анализ на сложните процеси и явления, в дисертацията е използван набор от статистически методи за обработка на качествени и количествени данни.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

Основните научни и научно-приложни резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови средства на съществени и нови страни в съществуващи научни проблеми и теории.

Получените научни резултати в дисертационния труд ми дават сериозни основания да подкрепя посочените от кандидата приносни моменти, които определям като научни и научно-приложни и ги свързвам с постигнатите резултати.

Научните и научноприложните изследователски резултати в дисертационния труд се гледат на задълбоченото познаване и творческото адаптиране на съвременни научни теории и практики.

Предлаганият дисертационен труд, създадената и верифицирана методика, са лично дело на доцент Котковский, като основната част от разглежданите идеи, подходи и решения представляват оригинални разработки или са нова интерпретация на вече известни, с отчитане влиянието на променящите се условия и фактори.

4. Оценката на научните резултати и приносите на дисертационния труд

В резултат на разработването на дисертационния труд като изследователски резултати на докторанта приемам

Научни приноси:

1. Определяне същността на понятието „кредитно-инвестиционни иновации на банките”, включващо система от разноаспектни иновации в областта на ефективното използване на кредитно-инвестиционните ресурси в дейността на банковите институции, както и обвързването на процесите на създаване на банковите иновации и прилагането им в реалната икономика.
2. Предлагат се подходи за въздействие на кредитно-инвестиционните иновации върху институционалното развитие на финансовата система на основата на развитие на иновационната политика и иновационните стратегии на банките в Украйна.
3. Въвеждане в банковата практика на „партньорския риск” и се обосновава необходимостта от разширяване на класификацията на рисковите категории на Националната банка на Украйна.
4. Разработване на интегрален индекс за бюджетен ефект – определен като сума от дисконтирани годишни ефекти или като разлика между дисконтираните приходи и разходи на банката, възникващи в хода на проекта.
5. Интегрирана система за управление на риска в кредитно-инвестиционната дейност на банките с цел подобряване на ефективността на банковите продукти и услуги.
6. База за определяне на "иновативен банков мениджър" в практиката на банковата дейност в Украйна, аналогично на опита на банковите институции в развитите страни – специалист по кредитно-инвестиционни иновации в банковата практика.
7. Иновативно-инвестиционните стратегии като елемент от програмите на банките за иновации и инвестиции – за засилване основната дейност на банките при избор на приоритетни проекти и концентрация на ресурси в много отрасли на икономиката на Украйна.

5. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

Посочените 70 публикации по темата на дисертационния труд, са в направлението на научните изследвания на автора и не само верифицират резултатите от научното изследване, но и показват задълбоченост и широк обхват и самостоятелност при подготовката и извършването на научно-изследователския процес от доцент Котковский в продължителен период от време.

6. Литературна осведоменост и компетентност

Научната осведоменост и компетентност на автора се изразява в използване на 325 литературни, нормативни и справочни източници, електронни сайтове, досегашни научни мнения и изследвания по научния проблем, разработен в дисертационния труд в процеса на тяхното многообразие и противоречиво развитие.

7. Оценка за автореферата

Авторефератът е разработен съгласно законовите изисквания и съдържа основните проблеми и пътищата за тяхното решаване, посочени в дисертационния труд. Той дава необходимата представа за научната стойност и практическата приложимост на постигнатите резултати от докторанта.

8. Критични бележки и препоръки

Всички финансови данни в изследването са украинската парична единица – гривни, което затруднява сравненията между отделните страни.

9. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта – доцент Владимир Котковский. Всички преценки в настоящата рецензия се базират единствено на представените дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на икономическите науки“ и автореферат към него. Те дават основание да считам, че той отлично познава и работи в проблемната област и литературните източници свързани с нея, съществуващите проблеми и има критично отношение към тях. Провежда задълбочени научни изследвания и правилно интерпретира резултатите от изследователската дейност. Дисертационният труд и включените в него таблици, графики и други приложения са изготвени и оформени много добре.

10. Заключение

Дисертационният труд заслужава висока оценка, както по отношение на задълбоченото библиографско проучване, подготовката и анализа на статистически таблици и графики, както и с проведено маркетингово проучване. Считам, че дисертационният труд отговаря

на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане за присъждане на научна степен „доктор на икономическите науки “.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Управление на банките чрез кредитно-инвестиционни иновации” и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на доцент доктор **Владимир Станиславович Котковский**, научната степен „доктор на икономическите науки” по професионално направление 3.7. «Администрация и управление», докторска програма «Организация и управление извън сферата на материалното производство».

Рецензент:

(проф. д-р Серафим Петров)

София, 3 май 2017 г